

Regional plan og kommune- overskridende arealutfordringer

Basert på TF-notat nr. 54/2016, Bent Aslak Brandtzæg

Formålet med utredningen

Se nærmere på:

- Hva slags kommuneoverskridende arealutfordringer som gjør seg gjeldende
- Hvilke muligheter man har for håndtering av kommuneoverskridende arealutfordringer gjennom regional plan
- Hvilke tiltak som er aktuelle for å utvide mulighetsrommet knyttet til regional planlegging og betydningen av større regioner i den forbindelse

Om regionale planprosesser

- Nasjonale forventninger
 - De nasjonale forventningene skal legges til grunn for de nye fylkestingenes og kommunestyrenes arbeid med regionale og kommunale planstrategier og planer
 - De nasjonale forventningene skal også legges til grunn for statlige myndigheters medvirkning i planleggingen
- Regionale planstrategier
 - Planstrategien skal utarbeides for hver valgperiode, vedtas av fylkestinget og godkjennes av Kongen
 - Arbeidet med regional planstrategi skal lede fram til en beslutning om hvilke planer som skal utarbeides
- Regional plan
 - Gjennom regionale planer skal det legges til rette for at kommune- og sektoroverskridende utfordringer og oppgaver underlegges politisk avveining og prioritering i en større sammenheng enn i de enkelte kommunene
 - Regional plan skal legges til grunn for regionale organers virksomhet, for kommunal planlegging og for statlig planlegging og virksomhet i regionen
- Alternativer til regional plan
 - Det er interkommunalt planarbeid som i størst grad vil være et alternativ til regional plan
 - Erfaringene tilsier midlertid at det er bedre muligheter for å håndtere viktige regionale utfordringer gjennom regional plan enn gjennom interkommunalt plansamarbeid

Planer/strategier behandlet i regionale planstrategier

	Overordna planer/strategier (flere fylker)	Tematiske planer/strategier (flere fylker)	Tematiske planer/strategier (få fylker)
Beredskap		<ul style="list-style-type: none"> Risiko og sårbarhet/samfunnssikkerhet og beredskap 	
Kultur og idrett	<ul style="list-style-type: none"> Kultur og/eller idrett 	<ul style="list-style-type: none"> Museum Bibliotek Kultur og idrett Teater/scenekunst Kunst- og kulturformidling 	<ul style="list-style-type: none"> Frivillighet Den kulturelle skolesekken Visuell kunst Arkiv Film og audiovisuelle uttrykk Sør-samisk språk og kultur
Levekår og helse	<ul style="list-style-type: none"> Folkehelse 	<ul style="list-style-type: none"> Integrering, inkludering, likestilling og likeverd Tannhelse Universell utforming 	<ul style="list-style-type: none"> Medvirkningspolitikk Rus i videregående skoler Kriminalomsorg
Opplæring og kompetanse	<ul style="list-style-type: none"> Forskning og utvikling 	<ul style="list-style-type: none"> Kompetanse og arbeidskraft Videregående opplæring Fag- og yrkesopplæring Bibliotek i videregående skole Voksenopplæring 	<ul style="list-style-type: none"> Digital kompetanse/ pedagogisk bruk av IKT Regional kompetanseutvikling Gjennomføring av videregående opplæring Livslang læring Skolestruktur/-anlegg Oppvekst og kompetanse Minoritetsspråklige Nettskole Karrieresenter Skolebruksplan Pedagogisk utviklingsarbeid i VGS Kvalitetssystem for videregående opplæring Oppfølgingstjenesten

Planer/strategier behandlet i regionale planstrategier

	Overordna planer/strategier (flere fylker)	Tematiske planer/strategier (flere fylker)	Tematiske planer/strategier (få fylker)
Areal	<ul style="list-style-type: none"> Arealbruk/arealutvikling 	<ul style="list-style-type: none"> Kystsone/strandsone Stedsutvikling/regional utvikling Handel-, service- og senterstruktur/by- og senterutvikling 	
Samferdsel	<ul style="list-style-type: none"> Plan for transport/samferdsel (noen samordnet med arealplan) 	<ul style="list-style-type: none"> Fylkesveier Kollektivtransport Trafikksikkerhet Sykkelbruk/sykkelstrategier 	<ul style="list-style-type: none"> Jernbane Godstransport Ladeinfrastruktur Myke trafikanter Bredbånd
Næring	<ul style="list-style-type: none"> Næringsutvikling Innovasjon Verdiskaping Regional utvikling 	<ul style="list-style-type: none"> Landbruk Internasjonalt samarbeid Reiseliv/opplevelse Vindkraft Småkraftverk Havbruk/marin virksomhet Petroleum og energi Kulturnæringer Lokal mat Skogbruk 	<ul style="list-style-type: none"> Mineralressurser Sjømat Reindrift Algeproduksjon Industri Statlige arbeidsplasser Næringshager Bioøkonomi Smart spesialisering Byggeråstoff Treforedling Tilflytting Kunnskapssamfunnet
Miljø		<ul style="list-style-type: none"> Klima og energi Vannressurser Kulturminner/kulturmiljøer Friluftsliv Verdifull natur Verneområder Massehåndtering 	<ul style="list-style-type: none"> Vilt og fiske Villrein Elg og hjort Inngrepsfrie naturområder Geologi

Erfaringer med regionale planer

- Utredningen viser at mulighetsrommet knyttet til regional planlegging i dag ikke er utnyttet godt nok
 - Det er behov for mer helhetlige regionale planer som har større legitimitet og er mer forpliktende, som gir økt forutsigbarhet for framtidig utvikling, og som bidrar til bedre koordinering av ulike interesser på tvers av sektorgrenser og nivåer
 - At man har regionale planer som gir økt forutsigbarhet for arealdisponering på tvers av kommunegrensene, kan også forebygge framtidige konflikter mellom kommunene når det gjelder utbyggingsprosjekter og lokaliseringer, og felles retningslinjer på tvers av kommunegrensene kan hindre at utbyggere setter kommuner opp mot hverandre, f.eks. i forbindelse med etableringsprosesser
 - Forutsetningene for likebehandling kan bli styrket gjennom regionale planer, og det kan bli enklere å enes om felles satsinger og tiltak innenfor langsiktige mål og rammer som er fastsatt i regional plan
 - Også for næringsliv og utbyggere vil sikring av økt forutsigbarhet og likebehandling være en fordel for framtidig planleggings- og utviklingsarbeid

Kommuneoverskridende arealutfordringer og tiltak for å styrke regional plan

Regional plan som svar på viktige kommuneoverskridende arealutfordringer	
Viktige kommuneoverskridende arealutfordringer som betinger regional planlegging	Aktuelle tiltak for å lykkes med regional plan
Arealbruk/arealutvikling <ul style="list-style-type: none"> • By- og senterutvikling, stedsutvikling, kystzoneplanlegging, samferdsel (veier og transport) 	<ul style="list-style-type: none"> • Styrke det juridiske grunnlaget for regional plan • Tydeligere bestillinger fra staten når det gjelder utarbeidelse av regional areal- og samfunnsplan • Inngå bindende avtaler for oppfølging av regional plan • Legge flere oppgaver og virkemidler til regionalt nivå • Etablere større folkevalgte regioner • Unngå at politikere har verv både i kommune og region • Bedre samordning av statlige styringssignaler • Tilpasse statlige regioner slik at de samsvarer bedre med nye folkevalgte regioner • Skape et tydeligere skille mellom fylkeskommunens utviklingsrolle og statlige myndigheter som kontrollerende instans
Næringsutvikling <ul style="list-style-type: none"> • Industri, landbruk, skogbruk, havbruk, energiproduksjon, natur- og kulturbaserte næringer, reiseliv 	
Miljø <ul style="list-style-type: none"> • Klima, vannressurser, grøntstruktur/naturområder, kulturminner/-miljøer, friluftsliv, viltområder, massehåndtering 	
Folkehelse	
Beredskap	